

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorok četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemam, za avstro-egerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četr leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četr leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempel za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravnost, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Ker je poslednji obrok za vplačevanje delnic „Narodne tiskarne“ minol 15. dan preteklega meseca oktobra, opominja podpisani upravni odbor tiste gg. delničarje, kateri so zaostali s svojimi vplačili, naj zadosté svojim dolžnostim

do konca tekocega leta.

ter pristavlja, da po §. 8. društvenih pravil „delničar, kateri je bil od upravnega odbora vsaj trikrat v zato odločenem časniku (§. 3.) ali po posebnem dopisu, poslednjikrat vsaj štiri tedne pred končnim obrokom za vplačevanje delnic, brez uspeha opominjan, izgubi vse svoje iz podpisovanja delnic in vplačanih obrokov izvirajoče pravice, vplačani obroki pa pripadajo po odračunjenih obrestih in stroških reservnemu fondu.“

Vplačila pošiljajo se blagajniku „Narodne tiskarne“, gospodu Petru Grasselli-Ju v Ljubljani.

Upravni odbor delniškega društva „Narodna tiskarna“ v Ljubljani dne 14. novembra 1872.

Dr. Razlag m. p., predsednik.

Dr. Vošnjak m. p., tajnik.

V Ljubljani 15. nov.

Rekli smo že, da želimo mi in velika večina mislečih Slovencev, da se kranjski deželni zbor v tem prevažnem času oglasi z adreso ali enako politično manifestacijo za one težnje, za katere se borę bratje Čehi v Češki in na Moravi, s svojo pasivno opozicijo, Hrvatje v regnikolarni deputaciji v Pešti, nemški federalisti v Tirolah, celo Poljaki v Lvovu, in različne potisnene manjšine skoro po vseh zborih. Da bode kranjski zbor nekaj storil proti Mrhalovi volitvi v šolski svet, to je nekaj, a to je malost. Da utegne klub skleniti,

naj državni poslanci izstopijo, kadar pride volilna reforma na vrsto, to je hvalno, a premalo. Zakaj bi v tem času, ko gališki zbor adreso sklepa, ko se Tiroleci ne udajejo, ko ustavoverci v štajerskem zboru po nepotrebni politične manifestacije delati obetajo, — tudi kranjski deželni zbor, moralni (če prav še ne faktični) reprezentant vseh Slovencev, ker ima tu edino naš narod večino, — ne oglasil, zopet in zopet pred prestol in pred svet ne prinesel terjatve našega naroda?

Prvič bi s tem aktivno stopil med bojevниke proti zdanjemu sistemu, ki nikakor trdno ne stoji, in po svojem delu zdatno pomagal. Ne velja čakati, da bodo zmago drugi izbojevali, sami moramo tudi v bojne vrste naprej. — Drugič pa nij samo vpliv, katerega mora tako manifestacija menj ali več na zgoraj in na zunaj imeti, tudi na znotraj, med našim narodom samim, bode odločno postopanje bolj vtis imelo nego diplomatičiranje in oprezovanje. Da je naš zbor vlad trin peti, ker nij nemški, to je znano. Prej ali slej ga bode gotovo razpustila. Nobeno lahko postopanje, nobena pomirljivost, ali popustljivost nemške vlade ne pridobi zanj. Samo berite, kako porogljivo se ustavoverni listi smejejo, da je zbor „mirske gemacht“, da „slovenski fanatiki“ nemajo nobenega poguma itd.

Če pa ministerstvo že na vsak način hoče še enkrat svojo srečo poskušati, če ta zbor ima razpuščen biti: e, pa naj zbor in narod vsaj ve, zakaj, namreč da je nekaj storil in govoril, kar odmeva po vsej deželi in bode volilce navdušilo, da pojdejo vneti še enkrat na volišča. Če že mora biti razpust, bolje prej, ko kasneje — po narejenih kakih napakah.

Rusija, Rim in Nemčija.

Večkrat je bilo čitati, da se Rusija in njena politika bliža papeževi kuriji. To se je godilo tudi zadnji čas, ko je Bismark začel z vso silo

zedinjene Nemčije potiskati na katoličanstvo, kot nositelja nemškega federalizma, v katerem je Nemčija duševno veliko postal, da si narodno na zunaj močno nij bilo. Začel se je med Rimom in popruseno Germanijo boj na život in smrt. To videč so veliki nemški listi pisali mnogo člankov, v katerih so ruske diplome pregovarjali, naj se vendar s papežem ne vežejo, ker pravoslavju nij nobene potrebe potegovati se za papeževu nezmotnost. — Na to odgovarja mnogo razširjeni in čitani ruski časopis „Ruski Mir“ po priliki tako-le: „Rusiji res nij treba poganjati se za papeževu nezmotnost, in se ne bode poganjala. V sonarodnih odnosažih k papeževemu prestolu smo (Rusi) dolžni priznavati samo ono, kar se priznavati mora, — sodelovanje silne in še zmirom močne rimske-katoliške cerkve in važen njen vpliv na razvoj državnega življenja v zapadni Evropi. Tako na primer mi ne moremo nepriznati borbe, katero papežev prestol vodi proti pruskemu absolutizmu na Nemškem, in — za federativno Germanijo. Branitelji moči in edinstva Germanije, želeči dobiti tej državi brezpogojno hegemonijo, morajo s strahom gledati tako delovanje papeževa dvora; no nam Rusom, oddaljenim od cele te borbe, velja prej natanko premisliti, od katere strani se ima Rusija nadejati večje koristi. Ali je v našem interesu, da se v srednji Evropi povzdigne silna nemška država, neprijateljica slovenskemu svetu? Ali je v našem interesu, da se ojači država, katera bi učvrstivši se na Donavi in vladajoča ob baltiškem morju, zagozdo zabila med zapadne in vzhodne Slovane, ter bi pogoltala najprej zapadne, potem bi slabila vzhodne Slovane? — Na vsa ta vprašanje daje vsak Rus isti odgovor, to je: ne! Germanija more samo takodolgo prijateljevati z Rusijo, dokler se ne okreča, za to nam velja z vsemi sredstvi preprečati to ojačenje, a ne čakati, dokler se zvali na nas in nas zaduši. Eto, zakaj mi smelo in odkrito povemo.

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Vsled pomnoženja vkladov v kreditnih napravah so bili ponižani % za vklade od 4% na 3, in pri posojilnih od 5 na 4 in sicer tedaj, ko je trgovski procent stal 10% in največkrati celo 1% na mesec. Lehko se ugane, da so kapitalisti jeli jemati tu svoje vklade iz kreditnih naprav, posestniki pa založevati in prezaloževati svoja posestva. Blagajnice kreditnih naprav posebno „opekūnskih sovjetov“ (oskrbniški svet sirotinskih denarjev) so začele prazniti se tako, da so morali izprva prav počasno prejemati liste na izplačanje vloženih denarjev, potem pa skrajšati čas prejema listov. Vse to pa je napravilo silno paniko, in tu je celo tak vzel svoje denarje, ki bi drugače še mislil ne bil na to. Do tega časa ta del papirja, ki se je v blagajnicah mirno hrani kot vkladi, nij imel upliva na denarni trg; sicer pa so „opekūnskie sovety“ zastonj plačevali za vklade procente, pa to je bila edina njihova škoda. In to še škoda nij bila, zakaj banke so bile vladne,

vrlada pa je rabila kapital brez procentov in tako je torej plača procentov iz vladnih blagajnic bila prenesena v bankine. Ko je pa ta papir pokazal se na trgu, je rubelj še bolj pal. Pri obilnosti denarjev so se bila stara podvzetja razširila, delala se nova društva, kapitali so se povsod ponujali in občestvo se je popolnoma predalo brezumni spekulaciji, in drago plačalo za svoje prenagljenje. Vsi so trpeli: resna podvzetja so razpala, ker vsled povišanja vseh cen nij bilo dovelj obračalnega kapitala za daljno delavnost podvzetja, goljufivna pa, ker so oferisti goljufali ali sami sebe ali pa druge.

Da bi se odklonila od bankrota bank, je vrlada ponudila svojim kreditorom te procente (4%), ki jih je dobivala od svojih dolžnikov (torej banke niso imele nikakega dobička), pa pod tem pogojem, da bi kreditori nikoli ne zahtevali kapitalov iz bank. Pa v kupčiji so ponujali visoke procente za kapital, in kreditori bank so vendar jemali iz njih svoje denarje tako, da je vrlada morala podpirati banke z novo izdajo papirja. Tudi je povišala procent za vklade, kar je znašalo čiste letne zgube 5,800.000 in plačo razdelila na 37 let po tiražu. Neradi so prejeli vladni upniki to naredbo, in sicer le iz strahu, da bi ne zgubili vsega, zakaj slabo finančno stanje in čezmerna izdaja papirja nij bila neznana nikomur.

Kreditne operacije vladne se razlikujejo od drugih vladnih del v tem, da se zmote v njih brž dajo čutiti. Zmote v zakonodajalni, administrativni in sodnijski sferi morda imajo še veliko bolj škodljiv upliv na občestveni organizem ravno za to, ker dolgo ne kažejo očitne škode. Zakaj kreditne operacije vladne ne morejo imeti uspeha brez zaupnosti občestva, in proti njegovi koristi. Tako vsled tajnosti budgeta vrlada nij mogla dobiti posojila o času vojske, in nepravilno postopanje v bankinih operacijah je zakrivilo likvidacijo prejšnjih kreditnih naprav z veliko zgubovlade. S to likvidacijo in z ustanovljenjem državne banke se končuje doba vladnih finančnih del do kmetske reforme.

Dejali smo že, da je izdaja papirja in posilni kurz papirnatega rubla od 1856. l. naprej uzročil silnejši uvoz zunajnega blaga, kar je popolnoma naravno: srebro in zlato, nepotrebno pri notrajeni kupčiji, je spodrinilo papir, in preveliko število denarnih znakov je ponižalo njihovo ceno in tako povišalo ceno drugih predmetov. Srebro in zlato pa je tu pokazalo se tam, kjer je razmera k cennim na druge predmete bila bolja, in vsled tega je v Rusiji bilo dobro prodajati pa ne kupovati. Kurz menjic je pal, in to je nekoliko popravljalo škodo od prevelike izdaje papirja. Vsled upada kurza trpi izgubo, kdor bi svoje denarje pošiljal

da je pravi interes Rusije z vsemi sredstvi olahčivati katolicizmu podkopavanje germanske zgrade.“ — Nadalje misli „Ruski Mir“, da je po tem potu mogoče priti do kraja „bratoubijni borbi“ med Rusi in katoliškimi Poljaci, ter vpraša: „Ali se država mar predaje zvenecim liberalnim frazam, na mesto da tako dela kakor to zahteva njena sila in moč?“ — Ker pa nemške novine Rusiji tudi žugajo, če bi se odtegnila priateljstva, odgovarja „Ruski Mir“ (svet) na te nemške pretnje tako-le: „Mi moremo uveriti nemško novinarstvo, ka v Peterburgu nihče ne sumnja, da je Pruska silen drug in nevaren neprijatelj, ali za to se na bregovih brezkrajnih rek Volge, Dona, Urala, Dvine, Dnjepra — sto milijonov ljudi zanaša v svojo nezljivo moč in v svojo prihodnost, pa se ti ljudje ne boje baš nikakvih žuganj.“

Dopisi.

Iz Gorice 13. nov. [Izv. dop.] — Po prvih dveh sejah počiva naš zbor in pripravlja menda tvarino za prihodnjo sejo, katera ima biti v petek 15. t. m. Na dnevnem redu je odsekovo poročilo, katero priporoča, naj se sprejme vladni predlog zastran doneskov penzijskih blagajnici, katere naj plačujejo od drugod na Goriško premesčeni učitelji, potem odborovo poročilo zastran razdelitve občinskih zemljišč v Lokavcu nad Ajdovščino; predlog deželnega odbora, kako naj se stalno uravnajo plače deželnih uradnikov in predlog istega odbora, da naj se plačajo deželnemu zdravstvenemu svetovalcu potnine k sejam dotičnega svetovalstva v Trstu.

Došel je, kakor sem ravnokar slišal, še en vladni predlog zastran prenaredbe neke določbe v postavi o šolskem nadzorovanju, vsled katere naj bi sedela v deželnem šolskem svetovalstvu dva deželna šolska nadzornika, katere bi izvolilo ministerstvo. Do zdaj imamo na Goriškem samo enega tacega nadzornika in tudi ta se mora imenovati izmed dveh udov učiteljstva, katera se izvolita v svetovalstvo.

Iz Trsta 11. novembra. [Izv. dop.] Kakor bi nasprotniki slovenskega naroda v onih delih Slovenije, ki bliže Nemcev leže, radi vse šole ponemčili, tako hočejo tukaj nasprotniki nam učilnice poitaljančiti. Prišla nam je te dni v roke laško pisana prošnja Rojančanov, naj bi se v slovenskem Rojanu (v tržaški okolici), ki ima do sedaj samo slovensko šolo z dvema razredoma, ustavnil tretji šolski razred z laškim učnim jezikom. Prošnjo je spisal rojanski učitelj, znani lahov Bonin, adresirana je na tržaški magistrat in utemeljena je s tem, da je rečeno, da se otroci, ki so

iz Rusije, in s tem se ustavlja uvoz zunajnega blaga, izvoz blaga se pa pospešuje. Takrat pač niso tako mislili ob upadu kurza, bali so se, da bi zavoljo njega ne izgubili veljave v Evropi, in hoteli pokazati jih, da so ruske finance bolje kakor so bile zares; vlada je jela kupovati in prodajati menjice s precejšnjo zgubo do 1863. l., in sicer tako, da se je kurz držal 10% niže nominalne cene rublja. Brez podprtja kurza pa je kurz brž upal na 20% in več. Lehko se torej razume, da uvoz kapitala v blagu, in izvoz v denarji je bila najbolj dobičarska operacija za zunajne trgovce, ker so zunaj trgovskega dobička dobivali še od vlade najmenj 10%. Posebno je vlada veliko izgubo trpela, ko so jeli prodajati v Rusiji zunajni procentni papir drago vsled upada rublja, in je bilo mogoče zunaj kupiti ga ceneje. Tako ruska trgovska balanca nij mogla priti v ravnoršje.

V 1857. l. je vlada nekoliko odstopila od prejšnje sisteme podpiranja ruskih monopolistov in ponižala tarifo na uvoz zunajnega blaga, in sploh dovolila uvoz nekaterih predmetov, ki prej monopolistom na ljubo niso smeli v Rusijo. Slobodna kupčija se je s tem nekoliko začela, in obrtniška ruska nij poginila od tega, kakor so nekateri samopridni monopolisti prorokovali. (Dalje sl.)

v Rojanu dva razreda dovršili, ne sprejemajo v tretji razred laške šole v Skorkolji, ker ne znajo dosti italijanskega jezika, zavoljo česa morajo drugi razred v Skorkolji ponavljati.

Vsa stvar meri na to, da bi se šola v Rojanu poitaljančila. Ako se otroci, ki drugi razred v Rojanu dovrše, zarad pomanjkljivega znanja italijanskega jezika ne sprejemajo v tretji razred v Skorkolji, kako se bodo mogli sprejemati v tretji (laški) razred rojanske šole? Vsakdo vidi, kako bedast je razlog, zarad katerega bi gosp. Bonin v Rojanu rad šolo poitaljančil. Ako bude tretji razred laški, pokazalo se bode kmalu, da otroci, ki iz drugega razreda vanj prestopijo, dosti laški ne razumejo, in iz tega hočejo potem menda narediti dokaz, da mora biti vsa šola laška. Popolnoma laška šola pa nam ne more biti koristna, ker potem se otroci prav za prav nič ne bodo naučili. Mi nismo proti temu, da se naši otroci laški uče; narobe, mi terjamo, naj se privadijo jako potrebnega nam laškega jezika. Pa vsak razumnik bode sprevidel, da je to samo na podlagi materinoga (slovenskega) jezika mogoče in da se otrok, ki doma samo slovensko govoriti čuje, v dveh šolskih razredih njemu popolnem tujega jezika naučiti ne more toliko, da bi se potem samo v laškem jeziku podučevati mogel. Vidi se torej, da je Boninova prošnja neumna in slovenski oklici škodljiva, zato opominjam vse slovenske može, naj ne poslušajo Boninovih vabil in naj ne podpišejo prošnje. Kdor je že podpisal, naj gre k županu in svoje ime izbriše. Oni pa, katere je župan samooblastno podpisal, naj mu prevedo tako delovanje. Možje! rešite svojo slovensko čast in ne dajte se lahonom ujeti!

Včeraj (10. t. m.) je napravila Rojanska čitalnica prvo veselico v letošnji sezoni. Dramatični odsek je predstavljal žaloigro „Mlinar in njegova hči“, muzikalni del je izvrševala godba 17. (kranjskega) polka pešcev v občo zadovoljnost. Po dokončani igri je ples pozno v noč trajal. Upamo, da bode tudi letos čitalnica v Rojanu enako kakor lani delovala in da se jej nobena dosedanjih moći ne odtegne.

Iz Zagreba, 14. nov. (Izvir. dop.) Ogrska vlada je na elaborat naše regnikolarne deputacije že odgovorila! Banske časti na mestnika Vakanoviča je namreč brzo avnim pōtem iz Padove poklicala, da neodvlačno predsedstvo naše deželne vlade spet prevzame! Predvčerajšnjem na večer je prišel v Zagreb, včeraj je od Price vlado prevzel, in denes že spet stoluje v banskem dvoru. S tem činom je ogrska vlada palico nad elaboratom naše regnikolarne deputacije prelomila. Borba se bo iz novega začela. Mir in red še dolgo ne bodeta v našo deželo prišla. Novi dogovori so pred desetimi leti nemogoči. Sicer se pa čuje, da bo Vakanovič v kratkem Molinaryu, kot kr. komisaru, se umekniti moral. Z nami se hoče tedaj ravno tako postopati kakor s Srbi v Bački in Banatu. Sploh se pri nas misli, da vsemu temu nij kriv tolikanj Lonyay, kolikor Andrassy. Kakor je on pomirbo s Čehi zaprečil, ravno tako je tudi samo on elaborat naše kr. deputacije na grmado obsodil. Čujte, kaj peštanska „Reforma“ o terjatvah naše kr. deputacije piše! „Iz vsega se vidi, — pravi — da bi se mogli Čehi od Hrvatov nesramnosti, narobe pa Hrvati od Čehov čednosti učiti. (Od kodi ta kompliment Čehom?) Pa kako bi mogli Hrvati tudi zmernejši biti, saj zastopajo velevlast troedino kraljevino! (Tudi Košut je nekdaj pravil: kje je Hrvatska, pa malo časa potem so stali hrv. serežani pod Budimom.) Jugoslovanska modrost Štrossmajerja, Mrazoviča in Dalmatinca Danila, finančialna učenost Jakiča, in neonacionalno pero Živkoviča so skovali tisti pošastni elaborat, katerega danes pred seboj vidimo in občudujemo. (V svojej tatarskej napuhnenosti). Naš razum dvoji, da so gospoda Hrvati samo en trenotek na izvedljivost svojih propozicij pomislili. Hrvati blaznijo, če misle,

da bo ogrska kr. deputacija na temlji tega elaborata ž njimi se pogajala. Zares, mi bi mogli Črnejgori čestitati, če bi si take politike omislila, kakoršni so Mrazovič, Živkovič in Jakič. Ker se pa enkrat drug od drugega ločiti ne moremo (ravno to je naša nesreča), bo treba Hrvatsko brez sabora upravljati (tedaj absolutistično!). Rauchova vlada še nij tako daleč, da se je Hrvati ne bi spominjali (to je res), in pod Rauchom je vladal zakon! (to je laž) Naj se Hrvati varujejo po Miletičevej stezi hoditi“ itd. itd. Isto tako piše „Hon.“ Edini „Ellenör“ je z elaboratom zadovoljen. To nij več žuganje s krepelom, to je žuganje z vrvjo in z vislicami. Naj bo v ime božje. Mi smo že huje nesreče in nevolje pretrpeli, bodošo še to. „Reforma“ piše celo jasno: dogovori so presečani, sabor se bo razpustil, in vladu se bo kakemu kr. komisarju a la Majthenyu v roke dala. Mi dobro vemo, kaj bi nas čakalo, če bi edini Magjari osodo Evrope odločevali. Hvala bogu, da to nij. So še drugi tu, in sicer mnogo mogočnejši od Magjarov, ki ne bodo priupustili, da nas Azijat zadavi. Mi imamo brate blizu in na daleko! Pa kaj je vendar tako strašnega v elaboratu naše kralj. deputacije, da so se gospoda Magjari tako do pen na glas razjezili? Prigovarja se mu, da je federalističen. To je samo na pol res. On pripoznavava duvalizem, ter ne govori nikjer o federalističnem preustrojenju habsburške monarhije, pač pa o federaciji kraljevine Hrvatske, Dalmacije in Slavonije nasproti kraljevini ogrskej. Javno mnenje je vsled teh najnovejših dogodjajev pri nas vidno potisneno, sicer se pa postopanje naše kralj. deputacije povsod odobrava. Akcija, ki jo je ogrska vlada z nazajpoklicanjem Vakanoviča proti nam pričela, vršila se bo brž ko ne naglo, in zato pričakujemo vsak dan novih udarcev v lice.

Politični razgled.

Najvažnejši dogodek je Avstriji ta, da se je v tirolskem deželnem zboru določilo, Dne 13. nov. se je volilo pet novih poslancev za državni zbor (namesto odstopilih). Voljeni so taki, ki pod tem ministerstvom ne pojdejo na Dunaj. Ko je potem c. namestnik zahteval, naj rektorja Ulmana (kakor znano proti pozitivnemu pravu voljenega) zbor potrdi, večina tega nij hotela, temuč sejo pretrgala. Drug dan, 14. nov., federalističnih poslancev nij bilo v zbor, kateri je bil tako sklepiti nezmožen. Večina zbara se ga nič več neče udeleževati. Na to je odgovoril cesarski namestnik, da je tirolski zbor sklenen (ne razpuščen). — Torej Tirolci, ki imajo druge uzroke oponirati nego mi Slovani, držali so se možato. In Slovenci bi jih ne posneli, k i imajo neprimerno več uzroka?

Kakor naš poslanec Rudež sta tudi dva Poljaka, Čerkavski in Konopka položila svoj mandat kot državna poslanca.

Dalmatinski deželni zbor je imel 12. t. m. viharno sejo. Slovenska večina je uničila nepravilno velitev lahona dr. Verzana v mestu Makarska in je namestu njega v zbor poklicala našrednjaka dr. Vojnoviča. Lahonska manjšina je po hudi debati zapustila deželno zbornico.

Rusija praznuje nove moralne zmage v Aziji. „Praviljski Vestnik“ javlja, da je Rusija sklenila trgovinske pogodbe z deželami Kokang, Bohara, in Kašgar. Glede Kive govoril „P. V.“ tako, kakor da bi bila vojna s to državo potrebna za Ruse.

Predsednik francoske republike Thiers je v ravno te dni na novo odprti narodni skupščini branem poslanji poudarjal potrebo, da se povsod red povrne, da mora republika biti konservativna. Republikanska levica je to poslanje s polhalo sprejela. Kraljevska desnica pak nij zadovoljna.

Papež je, kakor cerkvena „Germania“ poroča, turškemu sultangu pisal, naj privilegije, katere so katoliki v Turčiji imeli, zopet ponovi.

Z zaupanjem papež od turškega sultana pričakuje, da bode turško veličanstvo, vodjeno po svojem pravnem čutji, prejšni red vpeljalo; na koncu papež priporoča te privilegije katolikom povrniti, ker so turškemu veličanstvu koristne, kajti so katoliki gotovo najzvestejši podložniki turškega carja.“ — —

Med Anglijo in Portugalijsko je preprič o posestvih v izhodni Indiji. Spoznavajoč dobre miru boste imenovani državi prepirene stvari mirno določili in ste izbrali za razsodnika francoske republike prvolednika Thiers-a.

Pruski deželnii zbor je bil odprt 12. novembra. V prestolnem govoru se napoveduje, da vlada hoče vsakako novo uredbo okrajev (kreisordnung) po liberalnih načelih izvesti, in ker jo je gospodka zbornica odbila, nekoliko prenarediti.

Razne stvari.

* (O razpuščenji kranjskega deželnega zabora), s katerim nemški vladni organi vedno žugajo, pisali smo že v članku štev. 121 „Slov. Nar.“ 19. okt. Rekli smo tam: „Volilo se bode, kakor se je že dostikrat. Ako se s pomočjo takega (posilnega) koraka kaka (protivna) večina v zbor spravi, bode narodna manjšina še zmerom taka, da bode mogla (posnemaje izgled visokorenjenega našega c. k. dežel. predsednika, ki je lani dežel. zboru hrbel obrnil) učiniti, da kranjskega zabora ne bo „v vrstah ustavovernih zborov“, ker ga sploh ne bode.“ — Samo veseliti nas more, da so tudi drugi narodnjaki našo misel povzeli, ter smo torej v enem glavnem vprašanju edini vsi, kar pričajo slediči stavki zadnjih „Novic“: „Pa če bi se tudi zgodilo, česar se nikakor ne bojimo — da bi izgubili par poslancev (nemčurji špekulirajo na Idrijo, Kamnik in Novomestu!), kaj potem? Národní poslanci ne pridejo v tak zbor, kjer ne bi večine imeli, in — z bora ne bode. Posnemali bodo v takem primerljaji po izgledu sedanjega gospoda c. kr. deželnega predsednika le ustavoverce naše, ki so bili ministerstvu Hohenwartovemu nepokorni, a s tem razločkom, da národná večina je zborovala brez njih, oni pa ne bodo brez národnih poslancev. Ergo: ali národná večina v zboru ali pa noben zbor! To je tako gotovo kakor amen v očenašu. Dajte tedaj „Damoklov meč“ pasti na národnou večino!“

* (Deželni zbor kranjski) ta teden nema nobene seje več; prihodnja bode óni teden, najbrž v torek — dasi bo zbor že do 7. decembra najbrž zaprt. Pravijo, da je temu krivo pomanjkanje izdelanega materijala in da stoprvi odsek delajo. Denes ima finančni odsek sejo.

* („Slovensk Gospodar“) je komaj pričakoval, da more v svojem zadnjem listu dr. Dominkuša pikniti ker je 14dnevni odpust vzel. Kakor se nam iz Grada piše, je poslanec dr. Dominkuš sebi dan odpust še le 15. t. m. nastopil. Komisija na karlovško-reški železnici, pri kateri ima on kot pooblaščenec generalnega železničnega podvetništva intervenirati, je namreč na 16. novembra preložena. Kakor neradi imenovanega poslance v graški zbornici pogrešamo, kjer je on zmirom stvar našega napredka in brambo naših tlačenih narodnih pravic zastopal, moramo vendar pri obstoječih razmerah, katere sami dobro poznamo, njegovo prošnjo za odpust kot opravičeno priznati, kajti ravná se v pravdi generalnega podvetništva karlovško-reške železnice za mnogo milijonov, in ker so po dr. Dominkušu vodjena prva dela v baš zdaj vrščem se preiskavanji strokovnjakov na celi železniški črti tak obširna, da so zahtevala delavnost več nego enega celega leta, zato je jasno, da g. dr. Dominkuš pri komisiji, ki ima stavljene zahteve pregledati, nij mogel zastopanja stvari nobenemu tretjemu ne dovolj informiranemu substitutu prepustiti. Pri mnogih materijelnih žrtvah, katere je g. dr. Dominkuš pri vsaki priliki za našo narodno stvar doprinesel (več kot vsak drug Slovenc na Štajerskem) in jih še doprinaša, more samo

hudoben človek več zahtevati. Mi smo prepričani, da mu je bilo teško, v zdanji koliziji dolžnosti odločiti se, in želimo, da se kmalu v graško zbornico vrne, kjer bode gotovo svojo besedo založil proti otlosti napačnega liberalizma. — Dobro bi pa bilo, da bi „Sl. Gosp.“ svojega škofa Maksa Step i šnika, ki je tudi poslanec in ima časa na izbiranje in substituto na izbiranje, opomnil na njegove poslanske dolžnosti. Kaj?

* (Slovenski učitelji ljubljanske okolice) so imeli 7. novembra učiteljski shod. Okrajni inšpektor glasoviti Gariboldi, ki je bil poslednji čas vstal kot reformator našega šolstva v nemškarskem duhu, figuriral je pri tem shodu (katerega se je izmed vseh 24 učiteljev tega šolskega okraja udeležilo 21) kot predsednik. Na dnevnem redu so učitelji imeli: 1. učilni načrt o realijah; 2. učilni načrt o risanji; 3. o telovadbi. Od daleč so torej učitelji prišli, vsi željni kaj novega naučiti se, kaj profitirati. Nekateri so morda še dobro vero prinesli, da bode osobito predsednik, ki se je izkazal tako bud „kritikar“, tudi praktično tu učiteljem pokazal in povedal, kako naj se drže v svojem važnem poslu. A glej! ko so se zbrali, jim vitez Gariboldi nij znal drugega nego cele dve uri jim je postave bral, katere vsak učitelj že pozna, jih ima, in jih tudi sam brati zna. Saj cirkulirajo okolo in vsak jih dobi. G. Gariboldi je namreč na žrjavici bil. Dobro vedoč, da je ignorant v praktičnem ljudskem šolstvu, gol jezdec „liberalne“ fraze in teorije, vendar se kot inšpektor pred učitelji v razgovoru in debati o stvareh samih nij hotel, ali bal blamirati, zato se je dober kup ognil in igrat samo rolo bralca. In ta mož pravijo, da hoče od novega leta počenši en nemšk časopis za slovenske učitelje izdajati!

* (Odlikovanje slovenskih učiteljev) Prva glavna skupščina hrvatskega pedagogijsko-knjizevnega zabora 22. sept. izbrala si je po §. 32 društva pravil za svoje prave ude izmed slovenskega učiteljstva gg.: And. Praprotnika, Iv. Tomšiča, F. Stegnarja in Iv. Lapajeta. Vsak pravi ud pedagogijskega društva ima namreč nalogu, da v dveh letih, ko postane ud, brezplačno napiše po eno pedagogijsko ali obče znanstveno knjigo, ki obsegata najmanj pet tiskanih pol v obliki društvenih spisov. To delo ostane potem lastnina pedagogijskega društva. — Z velikim veseljem moramo pozdravljati ta čin glavne skupščine, ker na ta način dobili bodo tudi naši slovenski učitelji pedagogijske knjige v slovenskem jeziku, katerih nam dosehdob še zelo pomajkuje.

* (Slovenska pravna akademija) v Ljubljani je bila po narodni večini deželnega zabora nasvetovana, a kakor znano od nemške Slovanom krivične vlade ne potrjena, temuč ta želja slovenskega naroda naravnost odbita. To je prišlo v računskem odseku kranjskega zabora vsled poročila deželnega odbora na vrsto razgovorov. Čujemo, da se je sklenilo nasvet ustanovljenja slovenske akademije ponavljati tudi v letoski sesiji. Posebno z zadostenjem pa moramo povedati, da se je v tem odseku zgodil en redek izgled pravičnosti naših nasprotnikov. Baron Apfalttern namreč je izrekel v tem odseku, da spozna tudi on potrebo ustanovljenja slovenske pravne akademije, ker kot bivši državni pravnik iz denašnje prakse in življenja sprevidi, da nij mogoče slovenskih sodnikov in juristov sploh, kateri so potrebni, izrediti brez slovenske pravne šole. Tako se je nasvet, ta stvar še enkrat v deželnem zboru naglašati, s oglasno v odseku sprejel.

* (Iz Kranja) se nam poroča, da so bile 14. nov. tam volitve v mestni zbor. V II. in III. razredu so zmagali narodnjaki. V prvem baje nijos volili, ker je Derbič pripeljal vso c. kr. kohorto v zbornico. Vsakako imajo narodnjaki večino. Poslanec Jugovic bo menda župan. Natančneje poročilo nam je objavljen.

* (Slovenski vseučiliščni slušatelji v Gradcu) imajo 18. t. m. občni zbor, da volé nove odbornike za podpiralno zalogu.

* (Mariborsko slovensko kat. političko društvo) ima v nedeljo 17. t. m. občni zbor, v katerem se bo volil tudi nov odbor.

* (V ljutomerskej čitalnici) se je 10. t. m. tudi predstavljala žaloigra „Mlinar in njegova hči.“ Občinstvo je vse predstavljalje z obilnim ploskanjem pohvalilo, posebno pa gospodično Gomilšekovo (Marico) in gospoda Kukaveca (mlinarja).

* (Sedma slovenska predstava) dram. društva v deželnem gledališči bode v ponedeljek 18. novembra. Predstavljala se bode igra s petjem v 5 dejanjih „Jurčkove prikazni“. Prvič v letoski saisoni nastopi zopet gospodična Rossova v nalogi Katrice. Ostale večje naloge so večjidel v istih rokah kakor pri lanskem pohvaljene predstavi te igre.

* (Emil Scaria,) kr. saks. dvorni pevec in od 1. maja 1873 engažiran za dvorno operno gledališče na Dunaju, poje te dni v ljubljanskem gledališči. Nasproti „Tagblattu“ in „Laibacherici“, ki sta neprestano poudarjala, ka je pevec „Scaria“ rodom Kranjec, moramo mi vendar istini dajati prednost in objaviti, da se je Scaria leta 1838. (vide Musikalische Wochenschrift) rodil v Gradcu in je sin tamošnjega zdravnika. Dasi i mi občudujemo krasni glas in umetno petje gospoda Skarije, si vendar štejemo v dolžnost neresnično in nepotrebno reklamo razkriti.

* (Krainischer Lehrer-Verein) se bo zvalo neko nemškarsko društvo, katero za nemčurske učitelje snuje Gariboldi, Linhart i. dr. taki. Pravila so že vložili. Učitelje, kateri bodo v to novo prusačko gnezdo vstopili, bodo slovenskim občinam že po zaslugu priporočili.

* (Cesarica v Gorici.) Razni časopisi širijo novost, da misli cesarica Elizabeta to zimo v Gorici preživeti.

* (Povožen) je bil one dni nek mož od brzovlaka blizu Poličan na spodnjem Štajerskem in je pri priči bil mrtev.

* (Jugoslovanske akademije) filozofično-pravoslovni razred je imel 13. t. m. sejo, v katerej je pravi ud dr. Petranović čital razpravo o pravu dednega nasledstva pri južnih Slovanih na podlagi pravnih običajev in pisanih spomenikov.

Tržne cene.

V Ljubljani 13. nov. Pšenica 6 gl., rž 4 gl. 20 kr., oves 1 gl. 80 kr., ajda 3 gl., vagan krompirja 1 gl. 70 kr., leča 5 gl. 40 kr., grah 5 gl. 50 kr., fižol 4 gl. 60 kr., maslo 52 kr., salo 35 kr., seno 1 gl. 25 kr., slama 1 gl., drva (22") 4 gl. 70 kr. — 6 gl. 60 kr.,

V Novem mestu. Pšenica 5 gl. 80 kr., rž 4 gl. 15 kr., ječmen 4 gl., oves 1 gl. 70 kr., soržica 5 gl., ajda 3 gl. 20 kr., proso 4 gl., turšica 3 gl. 30 kr., vagan krompirja 1 gl. 50 kr., leča 6 gl., fižol 6 gl. 40 kr., maslo 50 kr., salo 35 kr., seno 2 gl., slama 90 kr.

V Trstu 14. nov. Pšenica 7 gl. 20 kr., rž 5 gl. 25 kr., turšico 4 gl. 25 kr., ječmen 3 gl. 90 kr., oves 2 gl., fižol 6 gl., bob 5 gl. 85 kr., loj 27 gl. 50 kr., maslo 50 gl., slive 8 gl. 75 kr., vinski kamen 20 gl., cunje 11 gl. 75 kr., knoper 11 gl.

V Celji. Pšenica 6 gl. 50 kr., rž 4 gl. 20 kr., ječmen 3 gl. 50 kr., oves 2 gl. 10 kr., turšica 4 gl., ajda 4 gl. 50 kr., proso 3 gl. 50 kr.

Gospodarske stvari.

Phylloxera vastatrix v Klosterneuburgu.

Že po leti smo brali v W. L., da se je trsna uš tudi v vinogradih vinorejne šole v Klosterneuburgu našla. Začeli so trsi v enem delu vinoograda, kateri je z amerikanskimi trsi zasajen, hirati in ko so nekatere trse izkopali, našli so po vseh koreninah zaledo uši, po vsem podobnih Phylloxeri. Primerjale so se te uši onim iz Francozkega in njih bilo več dvomiti, da so te živalice

prava in istinita Phylloxera vastatrix. Tedaj imamo to strašno nadlogo vinogradov v najbližji bližini in morebiti je že sredi naših vinskih goric začela tu ali tam svoje pogubivno delo, ker se je še to leto nad 100.000 trsnih sadežev iz Klosterneuburga po Slovenskem zasadilo. Dozdaj še nij znano nobeno sredstvo, katero bi pokončalo to nesrečno žival, čeravno se je na Francozkom že več daril razpisalo za tako iznajdbo. Naj bi tudi naša vlada svojo pozornost obračala o pravem času na veliko nevarnost, katera žuga vinstvu in s tem blagostanu cele države, kajti po Francozki pridela naše cesarstvo največ vina (30 milijonov avstrijskih veder na leto).

V.

Dunajska borsa 14. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	65	gld.	60	kr.
Enotni drž. dolg v srebrnu	70	"	20	"
1860 drž. posojilo	102	"	75	"
Akcije narodne banke	973	"	—	"
London	108	"	80	"
Kreditne akcije	335	"	—	"
Napol.	8	"	67	"
C. k. cekini	5	"	19	"
Srebro	107	"	25	"

Učiteljska služba

na III razredni ljudski šoli v Šmarji pri Jelševu (Erlachstein) z letno plačo 500 gld. je razpisana.

Prosilec, ki morajo slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožni biti, vložijo svoje prošnje do 30. novembra t. l. pri krajnjem šolskem svetovalstvu v Šmarji.

Okrajno šolsko svetovalstvo v Šmarji

10. nov. 1872.

(231—1) Predsednik: Franz m. p.

Družbenik (Compagnon)

Izveden v trgovini, s primerno vlogo kapitala, išče se za namešano, že dalje časa obstoječo kupčijo, visoke odstotke nosečo, v enem večjih mest na Slovenskem. (232—1)

Pisma resnih reflektantov naj se pošiljajo pod šifro F. II. na uredništvo "Slov. Naroda", katero je iz prijaznosti prevzelo posredovanje pisem.

Franc Žižek,

doktor vsega zdravoslojja, operateur itd., stanuje (226—3)

v Gradi, Maifredygasse Nr. 4. Ordinira od 8.—9. in od 3.—4. ure.

Iz časopisa "Wiener medicinische Wochenschrift" (izdaje dr. Wittelshöfer) posnemljeno to-le notico:

Hoffovi sladovi preparati* so za bolane na prsi nepreprično najboljši živež, ki ne povzdiže samo muskulskih moči, izginjeno mast zopet povrne, organizmu svoj tonus in bolniku v malem času embonpoint zopet da, olajšuje tudi na čuden način, vsled svojih slinatih, zagrinjajočih lastnosti, najbolj siten plučni in črevni katar. Tudi v mrzlici se lahko in naglo prebavlja, ne da bi vzročil stiskanje ali nagleje bitje žil. Celo otrokom se sme zarad teh lastnosti s polno zadovoljnostjo dajati. Mnogi otročji zdravniki hvalijo v svojih dopisih krepke učinka Hoffovih sladovih preparativ v boleznih: tabes miseraica, škrofuloza, rhaehitis itd. Ponovito moramo opozoriti, da imajo imenovani učinek samo in edino pravi Hoffovi sladovi preparati. S posnemanjem reproducirani sladovi preparati vplivajo tako škodljivo na organizem, zarad česa se mora pred takimi svariti.

* Pravi se dobijo v centralni zalogi, Dunaj, Kolostrating 3. Zaloga v Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu. — Vipavski pri gosp. Ant. Deperisu. (204—2)

Zdravnik za zobe,

docent dr. Tanzer

iz Grada

ordinira vsak dan neprestano od 8. do 4. ure za bolane v zobe, stanuje v "Hôtel Elefant" sobna št. 20 in 21, 1. nadstropje.

Ostane zarad mnogih bolnikov še črez prve sejmanjske dni. (229—2)

Počenim v spodnjem truplu

se priporoča maža za počene od G. Sturzenegger-ja v Herisau-u na Švajcarskem. Ona nema nikakoršnih škodljivih tvarin v sebi in ozdravi tudi celo staro počenost, kakor tudi materne predpadke v največjih slučajih popolnem. — Dobri se v lončkih po gld. 3.20 a. v. z naukom o rabi in iznenadujoci spričevali vred kakor po G. Sturzenegger-ju samem tako tudi v lekarnah: V. Grablovitz v Gradi in Jožef Weiss Mohrenapotheke, Tuchlauben 27 na Dunaju. (202—4)

Jaz Vilhelmina Rix

zadnjih 10 let same

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da sem kot vlova raji. dr. A. Rixa

zadnjih 10 let same

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena

originalne paste Pompadour,

z tem javno izrekam, da se omenjena